

**В. В. Герасименко, канд. екон. наук,
Науково-дослідний економічний інститут
Міністерства економічного розвитку та торгівлі України**

ОБЛІКОВА СТАВКА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ ЯК РЕГУЛЯТОР ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У КРАЇНІ

Облікова (дисконтна) ставка центрального банку застосовується наразі практично всіма грошово-кредитними системами світу для регулювання обсягів і ціни ресурсів та кредитів і є активним інструментом непрямого впливу на економіку країни. У період останньої фінансової кризи майже всі провідні країни світу знижували рівень облікової ставки, намагаючись “оживити” економіку. Так, ФРС США почала зменшувати облікову ставку у вересні 2007 р., встановивши на самому “дні” кризи (грудень 2008 р.) її значення на рівні 0,25 %, тобто дисконтна політика була орієнтована на те, щоб знизити вартість запозичення грошей, зробити більш доступними кредити і тим самим стимулювати економічну діяльність і вихід економіки з рецесії, нехтуючи супутніми ризиками – збільшенням грошової маси та інфляцією. Аналогічні дії були впроваджені в Японії: центральний банк країни знизив облікову ставку з 0,15 до 0,1 %.

Проте в Україні облікова ставка НБУ впродовж кризових років залишалася досить високою. До того ж за результатами виконаного нами кореляційного аналізу та побудованих парних лінійних регресій і їх перевірки на значущість за допомогою F-критерію (за рівнем значущості 0,05) виявлено відсутність тісного взаємозв’язку між рівнем облікової ставки НБУ і вартістю та обсягами депозитів і кредитів банків у розрізі юридичних і фізичних осіб у період з 2006 до 01.07.2011 (табл. 1). Встановлено, що взаємозв’язок є достовірним тільки між обліковою ставкою НБУ та вартістю кредитів юридичних осіб.

Таблиця 1

Кореляційний аналіз взаємозв’язку між обліковою ставкою НБУ і вартістю та обсягами депозитів та кредитів банків

Взаємозв’язок показників	Коефіцієнт кореляції	F-критерій (критичне значення 241,9)
Облікова ставка НБУ – Середньозважена відсоткова ставка за кредитами юридичних осіб	0,46	394,8
Облікова ставка НБУ – Середньозважена відсоткова ставка за кредитами фізичних осіб	-0,23	90,8
Облікова ставка НБУ – Середньозважена відсоткова ставка за депозитами юридичних осіб	0,48	165,6
Облікова ставка НБУ – Середньозважена відсоткова ставка за депозитами фізичних осіб	0,01	142,9

Облікова ставка НБУ – Середньозважений обсяг кредитів юридичних осіб	0,06	50,3
Облікова ставка НБУ – Середньозважений обсяг кредитів фізичних осіб	0,44	73,6
Облікова ставка НБУ – Середньозважений обсяг депозитів юридичних осіб	0,23	156,0
Облікова ставка НБУ – Середньозважений обсяг депозитів фізичних осіб	0,02	68,7

Крім того, в цей період виявилася неоднозначна тенденція динаміки облікової ставки НБУ і процентних ставок за кредитами (рис. 1).

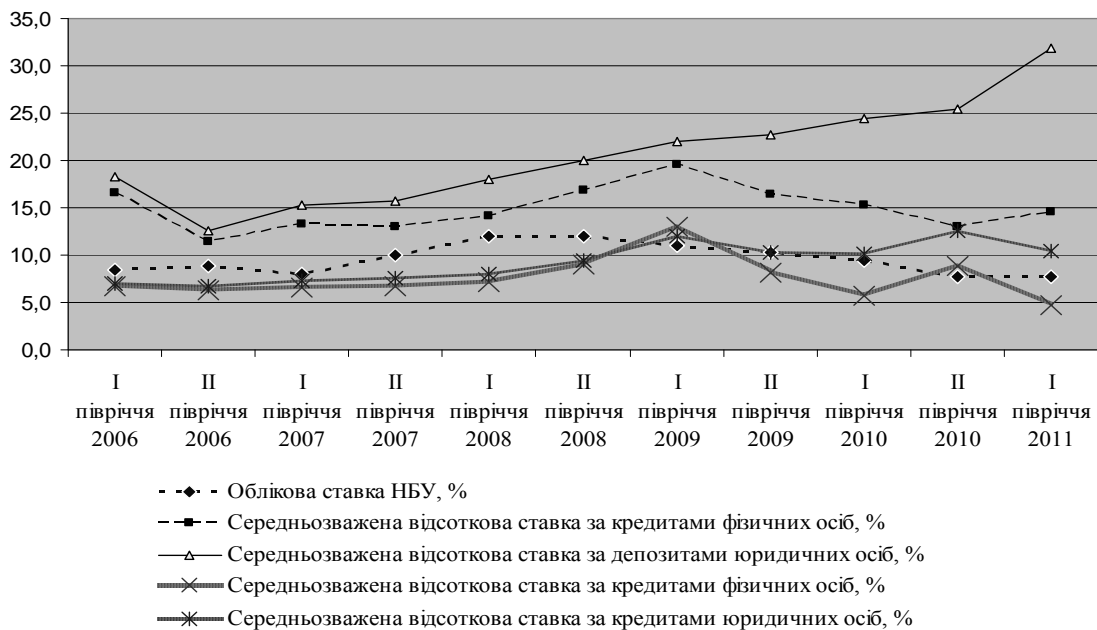

Рис. 1. Динаміка зміни процентних ставок за кредитами реальному сектору економіки та облікової ставки НБУ

Не виявлено однозначної узгодженості динаміки облікової ставки НБУ і обсягів кредитних вкладень банків.

Таким чином, проведені дослідження довели, що облікова ставка НБУ має індикативний характер, слабо виконує регулюючу функцію з точки зору впливу на ціну кредитів та їх доступності підприємствам реального сектору економіки України.